

PAAVO RINTALA

Pojot

PAAVO RINTALA

SAGA
EGMONT

Pojot

Paavo Rintala

Pojat

SAGA Egmont

Pojat

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1958, 2020 Paavo Rintala and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726547191

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Limput

Saksalainen kuorma-auto seiso i leipomon edessä.

— Älkää tönikö... no, pois... kynnet irti... pii... rut.

— Ette saa, ette työssäkään olleet.

Katu oli yksikerroksisten puutalojen reunustama niinkuin kaikki kaupunginosan kadut. Leipomo oli ainoa rapattu talo koko kadulla. Heinäkuusta alkaen siinä leivottiin ainoastaan saksalaisille joukoille, pitkiä ruskeita paksukuorisia mehevän näköisiä limppuja.

Kuorma oli lastattu, auto oli mercedes benz, paksu vedenpitävä tummansininen kangas kuomuna lavalla. Kuljettaja istui jo kopissa. Seudun lapset parveilivat auton ympärillä, huusivat lujaa ja tönivät toisiaan. Jokainen halusi päästä lähelle autonkoppia. Neljä kymmenenkolmetoistavuotiasta poikaa seiso i astinlaudalla, piti kiinni autonovesta ja yritti huutamalla ja tuuppimalla hätistellä loitommaksi toisia tunkeilijoita. Auton päällikkö, huoltoupseeri, oli vielä leipomon puolella. Häntä odotettiin ja odotus oli sillä kertaa tavallista kiihkeämpää tappelua. Tiedettiin, että auton päällikkö saattoi jakaa suklaata ja savukkeita. Nuo neljä onnellista, jotka olivat päässeet auttamaan limppujen lastaamisessa leipomosta kuorma-autoon, esiintyivät isäntinä ja pitivät isointa mököä.

Saksalaiset käyttivät mielellään seudun lapsia vapaaehtoisina apulaisina lastaamisessa, ja useimmiten suuri, vielä lämmin limppu oli lastaajan palkka. Oli poikkeuksiakin, autoja joista lastaajat eivät saaneet muuta kuin ystävällisiä sanoja ja taputusta hartioihin, ne olivat harvinaisia tapauksia. Niiden vastapainoksi oli autoja ja

auton päälliköitä, jotka maksoivat lastaajien työn makeisina, savukkeina, vanhoina hyvinä peltipurkkeina, joskus rahanakin. Noihin autoihin oli aina halukkaita lastaajia, tarjokkaana oli koko lähiseudun nuoriso. Alkuaikoina kilpailussa voittivat ne jotka olivat ensimmäisinä paikalla, kun limppuja hakeva auto ajoi leipomon eteen. Siitä lähtien kun tieto levisi suklaata jakavista leipäautoista, leipomon edessä maleksi aamusta iltaan kaupungin auttavaista nuorisoa, poika- ja tyttölaumoja, jotka eivät vielä olleet työvelvollisuusiässä tai sattuivat sillä hetkellä olemaan muuten kotosalla. Kilpailu kiristyi. Vain ne joilla oli onnea, pääsivät lastaamaan. Onni merkitsi sitä että osasi juuri sopivasti hymyillä upseerin edessä kun tämä suuresta laumasta poimi mieluisiaan kasvoja, ja sitä että osasi käyttää kyynärpäätaktiikkaa työntyäkseen etualalle, ensimmäisten rintamaan, johon upseerin silmä varmasti sattui. Lastaamisen päätyttyä oli vielä kova taistelu: piti pitää pintansa että upseeri muistaisi kutka todella olivat työn tehneet eikä erehtyisi jakamaan suklaata ja savukkeita ansiottomille.

Kun lauma huomasi, että huoltoupseeri tuli leipomosta, se päästi huudon:

— Nyt se tulee...eeeää...eeeää.

Upseeri käveli auton viereen ja alkoi avalla ruskeata salkkua. Lauma piiritti hänet ja huusi suoraa huutoa. Upseeri vilkaisi lapsia ja hymyili ystävällisesti.

— So, so... langsam, langsam... moins de prus, upseeri puhui ranskaakin luullen lasten ymmärtävän häntä paremmin kahdella kielellä. Sitten hän heristi hymyillen sormeaan.

— Vilkkaita lapsia, hän ajatteli.

Hän oli pulleahko sileäpiirteinen huoltoupseeri. Hän ei aavistanut kilpailun kovuutta, joka parillaan oli käynnissä huutavassa ja toisiaan tönivässä laumassa hänen

ympärillään. Se näytti hänestä lastenleikiltä, hän ei tiennyt, että se oli kovaa tappelua limpuista, suklaasta, savukkeista, ystävällisestä olalle taputuksesta ja muutamasta vieraskielisestä miellyttävältä kuulostavasta sanasta. Saman kilpailun heijastumaa, joka paraillaan ankarana riehui tuon kiljuvan lauman huoltajissa ja heidän maailmassaan. Huoltoupseerin omassa maailmassa koko kilpailu näytti sillä hetkellä jo ratkaistulta ja itsestään selvältä, sitä varten hän oli täällä pohjoisessa ankeassa kaupungissa: Deutschland, Deutschland über alles.

— Minä, minä, anna mulle, mulle, mulle... mulle.

Pieniä kouria ojentui huoltoupseeria kohti joka puolelta hänen ympärillään.

— Pois siittä, ette te olleet... no, kynnet irti... pii... rut.

Jos suora tappelu olisi ratkaissut asian tytötkin olisivat pian olleet käsikähmässä. Alkuaikoina pojat olivat yrittäneet tappelemalla vaikuttaa asiaan. Kaikki tappelijat olivat jääneet limpuitta. Saksalaiset huoltoupseerit eivät pitäneet tappelusta.

— Mulle, mulle, heiiii...

Toistakymmentä avonaista pojankouraa ja -kurkkua kurkotti upseerin salkkua kohti. Upseeri tuntui muistavan ne jotka puolisen tuntia sitten oli samasta joukosta valinnut ja jakoi suklaat taitavasti oikeisiin kouriin.

— Chokolade, Chokolade...

— Soklaa, soklaa, vielä vielä soklaa, soklaa.

Upseeri käveli auton perälle ja viittasi lastaajia seuraamaan. Jokainen työntekijä sai limpun ja pukkasi kauniisti upseerille.

— Kiitos.

— Ki... tos, kitos, upseeria huvitti matkia poikia. Nämä hymyilivät onnellisesti. Upseeri oli saman vuoden keväällä joutunut armeijaan ja komennettu suoraan Suomeen. Tyytyväisenä hän katseli poikia, joille hetki sitten oli

jakanut limput. Pojat pitivät limppuja sievästi kainalossa. Hyvinpuettuja lapsia. Upseeri tunsi olonsa miellyttäväksi taputtaessaan poikia hartioihin.

— Gut, gut, sehr gut.

Tämä oli uutta sukupolvea josta Saksan avulla oli kasvava vapaan ja onnellisen Euroopan asukkaita, kun bolševikit ja juutalaiset ensin olisi hävitetty maan pinnalta. Ei moittimista.

— Finland, Finland, gut, gut, heheee, upseeri nauroi.

Oli aika lähteä, mutta pojat seisoivat edelleen tiiviinä piirinä upseerin ympärillä ja katselivat tätä ihailevasti. Upseeri ei kyennyt heti lähtemään. Älykkään näköisiä lapsia, Euroopan tulevaisuus, vapaan ja onnellisen Euroopan.

— Alle Kinder, upseeri aloitti, mutta ei jatkanut tajutessaan, etteivät kuulijat kuitenkaan ymmärtäisi hänen puheestaan mitään.

— Suomipoika, hehee...

Upseeri näki, miten muuan kymmenvuotias poika kiljui sanaa, osoitti itseään ja toisia poikia.

— Suomipoika... Finlandpoika, Finlandpoikia, toisetkin autoivat.

— Suomipoikka, sehr gut, upseeri sanoi.

Tunnustus oli saatu. Pojat nauroivat. Kaikki ihailivat upseeria. Nekin jotka eivät sillä kertaa onnistuneet lastauskilpailussa. Vihreä sotilaspuku merkitsi pojille suurinta ja voimakkainta, mitä he saattoivat mielessään kuvitella, varsinkin, kun siinä oli upseerin arvomerkit. Maailmanvalloittaja, kengissäkin raudoitukset. Ja autoja, paljon autoja, ooppeleita eikä mitään romuja.

Upseeri vilkaisi niitä joilla ei ollut limppua kainalossa. Heidän joukossaan oli kymmenvuotias, joka hetki sitten oli karjunut: suomipoika, suomipoika. Upseeri katsoi häntä. Poika alkoi huutaa samaa huutoa. Upseeria hymyilytti.

Mukavannäköinen poika. Miksei hän ollut ottanut enempi lapsia lastaamaan? Useimmat olisivat saaneet limpun, ja suklaata olisi riittänyt muren jokaisen kouraan.

»Saksalaiset joukot eivät ole täällä valloittajina vaan liittolaisina ja paikallisiin asukkaisiin on suhtauduttava sen mukaisesti», upseeri muisti lukeneensa jostakin käskykirjeestä. Hän käsitti menetelleensä pikkumaisesti suosimalla ainoastaan muutamia lapsia, niitä jotka häntä itseään olivat ensi silmäyksellä eniten miellyttäneet. Eivätkö nuo toiset edustaneet kyllin selväpiirteisesti uuden Euroopan rotutyyppejä, jota Saksan voittamaton germaaniarmeija liittolaisineen oli paraillaan luomassa?

Pojat näkivät upseerin hymyilevän leveästi. Upseeri otti autonlavalta uuden limpun käteensä:

— Kom, kom hia, kom, kom, upseeri tarjosi limppua lähimmälle pojalle.

Pojat lähestyivät arkaillen. Kaarelan Immu jolle limppua tarjottiin, epäröi hetken, mutta kieltäytyi sitten, hymyili upseerille ja pudisteli päätään. Upseeri katsoi poikaa eikä voinut pidättää hymyään. Arvonsa tuntevia viikareita, eivät ota koska eivät olleet työssä. Hyvä, hyvä. Näyttää käyvän kunnialle. Upseeri oli jo vähällä panna limpun takaisin autonlavalle, kun muuan poika tunkeutui joukosta eteen, tarttui limppuun ja pokkasi kauniisti. Sitten poika juoksi nopeasti kadun yli ja häipyi ensimmäiseen pihaan.

— Perhana, mitä teki.

Upseeri kuuli joukosta tyytymätöntä murinaa. Toiset pojat näyttivät vihaisilta. Ottaja oli Laakson Pena ja pojat tiesivät, että tämä otti leivän nälissään. Inhottava teko niitten mielestä, joitten kotona ei ollut vielä siihen aikaan leivästä puutetta. Kun yksi oli ottanut, täytyi toistenkin ottaa. Upseeri jakoi limput toisillekin, käveli sitten autonkoppiin ja vilkutti ikkunasta lapsille. Auto lähti ja leipomon ympärillä parveillut lauma hajosi heti sen jälkeen.

Jokainen lähti viemään tuliaisia kotiin. Vain viisi lähitalojen poikaa jäi vielä kadulle lyhtytolpan juureen limppu kainalossa. He olivat samaa joukkoa, mutta yksi heistä tuntui sillä kertaa olevan joukon ulkopuolella, poikkeuksellisesti sakista erotettu. Tämä teki koko ajan kotiin lähtöä.

Hän oli vaalea poika, suuret siniset silmät ja hän nauroi heleästi.

— Suklaata, kattokaa, pojat, suklaata, hihaahiaahhiaa.

Toiset eivät vastanneet, Jake Hoikka oli päässyt lastaamaan ja saanut suklaata.

— Noo, elkää murjottako siinä... en minä sille mitä voinu, jos te olette niin tyhmän näkösiä, ettei teitä otettu töihin, hihaaahiaaaa...

— Kuka tässä on jotakin puhunu... me kotias ja oo hyvilläs kun sait, Pate sanoi, mutta suklaan saaja vain nauroi:

— Hihaaahiaah... Käykö kateeksi... hei, pojat, minä tiedän, varastetaan yöllä koko leipomo, mennään kellarinluukusta ja tyhjennetään koko talo, hihaaahiaaah, saatte tarpeeksi... Mitä, ettekö uskalla. Ette tietysti. No terve. Minä menen nyt kotia, suklaata syömään... tulkaa sitten illalla viheltämään mun ikkunan alle, lähetään vaanimaan naisia ja saksalaisia sotilaita. Terve.

Poika oli lähdössä.

— Terve, terve, Hoikan akan poika, Urkki murahti. Lähtijä kääntyi äkkiä takaisin ja hänen silmänsä leimusivat.

— Sanos toinen kerta... Minä en oo mikään Hoikan akan poika, etkö muista... minä olen Rommel... se sopii muistaa, jos haluat säilyä terveenä. No hei sitte!

Urkki hyökkäsi poikaa kohti aikoen lyödä, mutta tämä lähti heti. Toiset istahtivat tolpan juureen. Mieltä kaiherti. Miksi vain yksi heistä pääsi lastaamaan? Miksi Jake Hoikka aina pääsi lastaamaan? Mikseivät muutkin päässeet? Miksi

Jaken piti aina onnistua paremmin joka asiassa. Oliko hän rohkeampi? Ei ollut. Oliko hän kovempi tappelija? Ei ollut. Joka poika oli yhtä kova. Jake oli vähän pelkuri. Mutta häntä onnisti aina paremmin kuin toisia.

— Saatiihan me kuitenkin limput, kun minä opetin sille uffarille suomee, Urkki sanoi ja katseli limppuaan, hän oli nuorin joukosta.

— Per...ha...na, Kaarelan Immu sanoi halveksivasti, hän oli vanhin.

— Kun tuli nuo keskikaupungin juipit, niillä oli ravatit kaulassa, sillä ne pääsi lastaan, ne oli niin hienon näkösiä, siitä se johtu, Matti yritti selittää.

— Olis pitäny pistää kuonoon vaan ja ajaa kaikki vieraat juipit leipomon edestä hitolle jo aamulla. Se oli Paten mielipide. He olivat rohkeita poikia eivätkä pelänneet heittäytyä tappeluun suurtakaan sakkia vastaan. Kokemuksesta he jo tiesivät, että kun auto tuli leipomon eteen, silloin ei enää sopinut tapella, saksalaiset eivät nyrkkipelistä pitäneet. Silloin piti osata muutakin kuin panna nyrkillä kilpailijansa matalaksi. Se oli outo, uusi havainto heidän maailmassaan.

Ne vieraat juipit olis pitäny rökittää jo aamulla, Pate painosti kantaansa.

— Piru, ne osasivat olla kohteliaan näkösiä ne kaupungin sällit.

— Ja Jake. Saihan Jake. Jos minä olisin saanu, olisin jakanu koko sakille.

Se oli Urkki, mutta hän sai vastaukseksi vain halveksivan hymähdyksen:

— Höö.

— No kyllä takuulla.

— Pöh.

— Olikohan se hyvää suklaata, Urkki yritti vielä.

— Häh?... mitä hyviä ne sakemanniien suklaat... kato nyt näitä limppuja, kato miten palaneita ovat tällä kertaa... minä en olisi, pojat, ottanut koko junttaa, vaikka mulle ensimmäisenä tarjottiin, mutta kun tuo Laakson Pena juoksi ottamaan. Pitihän mun silloin ottaa... uffari olisi luullu, että me ollaan niin leuhkoja, ettei meille saksalainen leipä kelepaa, Immu selitti. Hän oli joukon johtaja eikä yksinomaan ikänsä ansiosta. Sitten he kaikki yksimielisesti ja hartaasti haukkuivat saksalaisten limppuja vain syystä että olivat saaneet ne ansiotta. He haukkuivat niitä palaneiksi, kovakuorisiksi ja ravitseemattomiksi, kunnes nuorin äkkiä julisti:

— Mullapa on kaikkein palanein limppu. Kattokaa pojat tuota mustaa kuorta, ei oo kellään näin palanutta.

— Mutta mulla on vielä palaneempi, katohan sinä tuota, Pate ojensi limppuaan Urkin kasvoja kohti. Sekin asia oli muuttumassa Paten ja Urkin väliseksi kilpailuksi. Immu keskeytti sen ajoissa toteamuksellaan:

— Polttavat hyviä leipiä.

— Hihaahiaah...

Pojat kimposivat pystyyn. Jake seiso heidän takanaan ja nauroi. Hän oli vienyt leivän ja suklaat kotiin.

— Hihaahiaaaa... ei kuoria syödä, eih... niissähän on sahajauhoo, niinku teillä päässä, mutta limpuissa sahajauho on sitä varten että limput säilyy tuoreena... ne viijään rintamalle, ettekö te ymmärrä.

Pojat murjottivat Jakelle.

— Joko söit suklaan? Urkki murahti. Jake ei ollut kuulevinaan, hän nauroi. Hänen äitinsä työskenteli eräässä saksalaisten käyttöön otetussa koulutalossa. Jake uskoi tietävänsä kaikki Suur-Saksan armeijan asiat paremmin kuin toiset. Vaikka niin oli: Jake tiesi useista asioista aina jotakin, toisia pyrki narkästyttämään. Jake halusi esiintyä viisaimpana.

— Ei kai sentään ihan rintamalle täältä asti leipiä kannata kulettaa, junailija Korven poika, Matti uskalsi epäillä, vaikkei ollut varma asiastaan. Periaatteesta hän aina asettui hillitsemään Jaken ja saksalaisten välistä kiistatonta yhteyttä.

— Kyllä viijään rintamalle asti, Jake julisti.

— Ne saksalaiset joita mä tunnen on mulle kertoneet, hän sanoi ylpeästi.

— Höö. Puhukko nää sitte saksaa vai miten nää niitä ymmärrät?

— Joo, mutta minä meen kohta oppikouluun ja kyllä sitten ossaan, minä tunnen paljon uffareita, muuta Jake ei pystynyt vastaamaan.

— Tunnet uffareita... höö, etkä järjestäny nytkään meitä lastaamaan.

— No kun ei ollut tuttu auto. Kyllä päästään vielä koko sakki, kun tulee tuttu auto. Kun minä ens kerran tapaan jonkun tutun uffarin, minä käsken sen järjestää meille aina paikat suklaa- ja karamelliautoihin.

Se oli leuhkaa puhetta, Urkki suuttui:

— Pirun, pirun piru.

Tosin Jake oli tiennyt joskus aamulla aikaisin saapuvia autoja, joista pojat olivat saaneet suklaata ja säilykkeitä, muttei hänen niitten perusteella olisi pitänyt puhua mahdottomia. Urkin ja Jaken kesken olisi syntynyt kova riita, ellei Immu olisi puuttunut asiaan:

— Pojat, älkää hosuko... mulla sytytti... pannaan semmonen sakki pystyyn, joka häätää kaikki muut pois leipomon edestä mejän apajilta.

— Sitähän minä jo äsken sanoin, se oli Pate.

— Huomenna aletaan, heti aamusta alkaen, kun tänne vaan vieraita poikia tulee, pistetään niitä kuonoon, kyllä halut loppuu.

Niin he päätyivät terrorijärjestelmän soveltamiseen ja innostuivat siitä hetkeksi, kuvittelivat mielessään seuraavan päivän nyrkkitappelia leipomon edustalla, kunnes Jake Hoikan ärsyttävä nauru veti mielikuvat todellisuuteen:

— Hihaaahiaaah... Te vaan sunnitlette, johan minä sanoin äsken, että mennään tänä iltana ja tyhjennetään koko leipomo... hihaa, mitäh, mennään vaan, ettekö tule mukaan?

Se vei halut poikien kuvitelmilta. He eivät tienneet oliko Jake tosissaan vai piloillaan, hän oli aina samanlainen.

— Älkää soittako siinä suuta, Immu sanoi. Me ei pärjätty ja sillä hyvä... Joo, lähtään kotia ja yritetään huomenna uudelleen. Vai haluaako joku jatkaa vielä peliä...

Immu kaivoi puseron alta pitkän puukon. Kukaan ei halunnut pelata puukkotikkaa vaikka auton tullessa peli oli jäänyt jännittävimmilleen.

— No ei sitte, pannaan puukko pois.

Immu työnsi sen puseroon, puseron alla oli tuppi piilossa.

— No hei. Tulkaa ensin mun ikkunan alle viheltään. Tai ei, Paten ikkunan alle koko sakki, kun lähtään vaanimaan saksalaisia ja naisia.

— Joo.

Innottomina he nousivat ja maleksivat limppu kainalossa jokainen suunnalleen paitsi Jake, joka naureskeli mennessään. Tunne, että he eivät olleet pärjänneet, kaihersi hetken mieltä. Pian se tosin unohtui, sillä he olivat terveitä poikia, Immu, Urkki, Jake, Matti ja Pate, uutta sukupolvea, jonka kuoriutuminen lapsenkengistä täysikasvuiseksi oli tapahtuva 1940-luvulla.

Vaaniminen

1

— Patee, Patee.

Pate oli vähällä joutua kiinni, kun pojat illalla vihelsivät ikkunan alla.

— Paavo on syömässä, ei Paavo vielä tule, odottakaa vähän, rouva Harju kurkisti ikkunasta ja huusi pojille.

— Kyllä minä ihan kohta tulen, Paten pää kurkisti äitinsä takaa.

— Syö nyt rauhassa, pojat odottavat. Pojat, mihin te menette vielä näin illalla?

Pojat eivät vastanneet, nojailivat vain seinänviereen ja katselivat toisiaan.

— Ei me minnekään erikoiseen paikkaan, tänne ulos vaan, Immu selitti. Samalla avatusta ikkunasta kuului Paten hätäinen ääni:

— Kiitos, no nyt minä olen jo syönyt, kiitos vaan, minä menen nyt.

Mutta äiti katsoi miltei koskematonta lautasta laihan poikansa edessä:

— Syö nyt toki rauhassa, mihin sinulla semmoinen kiire, kyllä pojat tuossa ikkunan alla odottaa, näethän sinä, että siinä ne ovat.

— Joo, joo kyllähän pojat, mutta kun me mennään vaanimaan sakemanneja ja, ja...

— Ja mitä?

Pate oli aikonut selittää ettei poikien odotus tässä ollut tärkeätä, heidän aikansa riippui iltalomalle pääsevistä

saksalaisista, heidän olisi oltava kaupungilla yhtä aikaa kuin nämä.

— Mitä vaanimaan, äiti tiukkasi.

— No, leikkimään.

— Mihin leikkimään ja mitä leikkimään, minkälaista se vaanimisleikki on?

— No tuota, Toikan pihalle, kun siellä käy saksalaisia, me mennään vaanimaan niitä, kurkistelemaan ikkunoista, mitä ne siellä puuhaa, Pate keksi mielestään onnistuneen hätävaleen äidilleen. Sillä hän hämäisi pääasian.

— Ei se Toikka hyvää tykkää että te sen pihalla aina ravaatte.

Äiti oli hetken vaiti.

— Eikä se Toikka hyvää tykkää siitäkään, että sen tytär juoksee saksalaisten perässä. Varmasti Toikka suuttuu, jos saa tietää, miten sen tyttöhuitukan asiat ovat. Suuttuu Toikkakin, kun omaan nahkaan sattuu, vaikka miten kovasti huutaa, että Suomi ja Saksa ne yhdessä jyllää, muttei Toikka sentään omaa tyttärtään niille antaisi.

Pate hölmistyi, hän ei ollut ennen kuullut, että Toikan tyttökin juoksi saksalaisten kanssa. Hölmistyi ja ilostui samalla: hyvä tietää, voi päästä joskus vaanimaan.

— No, hei sitte, äiti, kiitos, hyvää ruokaa oli, nyt minä meen, pojat muuten jättää.

— Mene mene, mutta tule ajoissa kotiin. Kymmeneltä pitää olla nukkumassa, vaikka kesä onkin.

Poika meni. Äiti katsoi hänen jälkeensä ja sitten ruokalautaseen.

— Vai hyvää ruokaa, ja tuskin edes huomasi, mitä söi.

Tanner tömisi muutaman sekunnin, kun viisi poikaa pinkaisi pihan poikki takapihalle. Sitten aita narisi, kun he kiipesivät sen yli ja katosivat näkyvistä. Paavo Harjun äiti alkoi hellästi korjata ruuan tähteitä takaisin pataan pitääkseen ne lämpimänä siihen saakka, kunnes poika

illalla nälkäisenä ja väsyneenä palaisi. Sitten hän tuijotti ikkunasta suuntaa, mihin pojat hetki sitten olivat kadonneet ja huokaisi.

— Äiti, hän huusi kamarin ovesta.

— No mitä nyt? Vanhus käveli keittiöön.

— Ruvetaan syömään.

— Kuule, äiti, minusta Paavon ja noitten toisten poikien asiat eivät ole nyt oikein.

— Mitä, poikien asiat oikein, hyvä todistushan Paavolla oli ja niin jämpä ja kiltti poika, ja hyvä laskemaan ja hyvämuistinen poika, mitä sinä höpiset.

Rouva Harju purskahti itkemään:

— Voi, voi miksi meillä on niin kova kohtalo, ettei saanut lapsi edes isäänsä pitää. Olisi nyt joku neuvomassa poikaa, minä tunnen ettei sen asiat ole oikein. Kun se iltaisin aina tulee kotiin, sen silmät palavat niin omituisesti. Ne leikkivät jotakin hirveätä leikkiä.

Pojan mummo, viisas vanhus ja herkkä nauramaan, taputti tytärtään hartioihin ja huitaisi sitten leveästi kädellään:

— Elää ruikuta. Kovaa kohtaloo, höh, kaikkia sitä vielä. Sovassahan ne on nyt toistenkin poikien isät, eivät ole neuvomassa sen kummemmin.

— Sepä se vielä, tytär yritti, mutta vanhus nauroi leveästi:

— Anna sinä poikien leikkiä, kunhan eivät itseään tapa, kyllä luonto muusta huolen pittää vielä tuossa iässä. Sitä vuan varotat etteivät ihtijään tykinkuulilla sohi niinku ne kolome poikoo, jotka äsken kuolivat.

Harjut olivat Karjalan evakkoja. Rouva Harjun mieltä ei ilahduttanut edes hyökkäyssota, Suur-Suomi ja Karjalaan paluu, kuten monia muita Oulun karjalaisia niinä päivinä: hän ei ollut alkuperäinen karjalainen vaan savolainen. Koti ja mies olivat menneet sodassa. Karjalan takaisin

valtaaminen, joka niinä päivinä innostutti satoja Oulussa asuvia evakkoja, ei merkinnyt tälle perheelle enää sitä eikä tätä. Veti vain mielen surulliseksi: muut pääsevät pian kotiin.

2

Oulujoen suisto on leveä, joki laskee kolmena haarana Pohjanlahteen. Niitten välissä on saaria ja saarissa kasvaa pientä ja suurta tuuheata lepikkoa. Näihin saariin pojat uskoivat vielä sinä iltana onnellisessa tapauksessa joutuvansa. Siellä hiiviskely Oulun kevytmielisten tyttärien ja saksalaisten sotilaitten perässä oli poikien senkesäisen elämän kiihoittavinta aikaa. Rohkeimmat vaanijat, Tuiran pojat, jotka pystyivät kertomaan kerskaillen jymy tarinoita saksalaisista sotilaista ja naisista, olivat kaupungin poikamaailman sankareita sinä kesänä. Kertomukset panivat mielikuvat liikkeelle. Ne kiihottivat iltaisin nukkumaan mennessä omituisesti kymmennelitoistavuotiaan pojan ruumista. Jokainen kaupungin poika olisi sinä kesänä halunnut olla poikamaailman kunnioitettu sankari, tuollaisen tapauksen silminnäkijä, todistaja, ylpeä kerskaaja, kova poika. Raksilan pojat eivät vielä kertaakaan olleet päässeet niin pitkälle.

- Ei tuu kettään, pojat, Urkki sanoi.
- Huono tuuri tänä iltana, jos niillä ei oo iltalomia.
- Ei vielä hätäillä, ootetaan.

Raksilan pojat, Urkki, Immu, Jake, Matti ja Pate kävelivät silloilla ja odottivat tilaisuutta. Odottaminen oli leikin alku, siitä koko jännitys alkaisi: tavataanko saksalainen sotilas naisen kanssa vai eikö tavata.

Iltana oli hiljainen, vähän oli kulkijoita, ei näkynyt sotilaita naisten kanssa iltakävelyllä, vain muutama yksinäinen saksalainen sotilas kiirehti Tuiraan päin.

— Pojat, niillä ei oo iltalomia nyt!

Se oli Urkki. Häntä jännitti eniten. Hän oli vasta kymmenvuotias ja jo mukana tällaisessa leikissä.

— Ootetaan, ootetaan, Matti oli aina rauhallisin ja järkevin joukosta.

— Jos ne on tehneet jonku koltosen ja päällikkö on kieltäny niiltä kaikilta iltalomat ja pannu ne vaikka putkaan.

Sellainen oli Urkin selitys.

— Höö, kaikki... niillä on täällä tuhansia ukkoja, ei niin paljon putkassa koppeja ookaan, Immu valisti häntä.

Pojat olivat Linnansaarella, kun viimeinkin Pokkisenväylän yli johtavan sillan kaupunginpuoleisessa päässä näkyi vihreä sotilaspuku.

— Pojat, tuolla tulee sakemanni, näättekö, on tyttö mukana.

— Hei, se on uffari!

— Höö, ekkö nää tunne arvomerkkejä, sehän on vääpeli.

— Vähintään luutnantti.

— Ei sakujen armeijassa lutia ookaan, pojat!

Pari käveli leveätä siltaa Pokkisenväylän yli ja kiipesi Linnansaarella olevaan kahvilaan. Viisi kiihkeätä silmäparia tuijotti heidän peräänsä. Pari kiipesi korkeat puuportaat. Saksalainen sotilas oululaisen naisen kanssa nauttimassa virvokkeita Linnansaaren romanttisessa kahvilassa. Poikien mielestä ei voinut olla enää parempaa alkua tälle uudelle leikille. Viisi sydäntä hentojen kylkiluiden alla läpätti kiivaasti jo pelkästä ajatuksesta.

— Pojat mennään mekin, ostetaan limukkaa, nähhään läheltä!

— Mennään vaan... näittäkö, miten nainen keikutti pyrstöään, kun ne kiipes portaita... mennään limukalle, kellä on rahaa, mulla ei oo.

— Ei oo mullakaan.

— Eikä mulla.

— Voi perhana.

— Ootetaan tässä kaikessa rauhassa, ei ne siellä kauan viivy. Kyllä ukolla on kiire, se oli paksu ukko, läskiä syönyt kovasti. Matti hihitti rauhallista hihitystään.

Poikien onneksi pari istahti kahvilan terassille. Pojat saattoivat tarkkailla heitä kadulta käsin. Onneksi vai onnettomuudeksi? Raksilan pojat eivät olleet ainoita noilla asioilla sinä iltana liikkuvia poikia Oulun kaupungissa.

— Hei, kattokaa, Urkki osoitti Tuiraan päin, hän oli levoton.

Sieltä lähestyi toinen poikasakki. Olivat jo Ämmänväylän kaarisillalla.

— Niitäkin on viis poikaa!

Kun tuiralaiset tulivat kahvilan kohdalle ja näkivät parin parvekkeella, hekin pysähtyivät maleksimaan kahvilan juurelle.

— Pojat, per...ha...na, johan mä sanoin. Noilla on jotakin mielessä!

Raksilan pojat pelästyivät:

— Hei, kuulkaas... jos nuo aikoo lähteä vaanimaan, Immu selitti omalle joukolleen kuiskaamalla... Ei käy, miten me saatas ne pois pelistä. Meitä on yhdessä nykyissä liian paljon, jos nuo tulee mukkaan. Varmasti paksu sakemanni silloin huomaa ja siitä ei tuu mitään... Pojat, nuo tuiralaiset täytyy muiluttaa pois.

— Kato nyt, ei ne meinaa lähtä mihinkään. Tuossa vaan ölövinä maleksivat.

— Ootetaan sopivaa tilaisuutta.

Se oli taas Matti, mutta Immu ja toiset pojat eivät maltaneet.

— Tulkaa perästä, Immu sanoi joukolleen ja lähestyi uhkaavasti tuiralaisia.

— Hei, jätkät, mitä te täällä maleksitte, Immu astui Tuiran poikien eteen ja huusi tappelua haastavasti. Tuiran

pojat hillitsivät mielensä:

— Häh? Auvokko nää päätäs vai tuuliko sun huulias heiluttaa, kookkain Tuiran poika, Immua lähes päätä pitempi sanoi välinpitämättömästi.

Immu astui aivan hänen kasvojensa eteen ja sähisi:

— Alkaka laputtaa. Tämä on mejän apaja. Mitä te tähän jätite norkoileen.

— Me keksittiin tämä pari ennen, Pate, joukon seuraavaksi paras tappelija astui Immun rinnalle ja auttoi Immua. Tuiralaiset eivät vielääkään hätääntyneet. He odottivat myös jännittävää seikkailua ja päättivät jäädä paikoilleen, tuli mitä tuli.

— Mitä te kiljutta, jätkät, kookkain tuiralainen sanoi ja virnisti. Jo ensi silmäyksellä hän oli huomannut pituutensa muihin verrattuna. Immua katsoessaan hän näki olevansa myös tätä vanhempi. Hän ei pelännyt. Muttei pelännyt Immukaan:

— Johan mä sanoin, että antaa vetää, ja Immu puristi kouransa nyrkkiin reisiään vasten, köyristi hartioitaan ja veti päänsä hartioitten väliin. Sen nähdessään kookkain Tuiran poika ryhdistäytyi entistä kookkaammaksi ja pullisti rintaansa. Immu näytti hänen edessään paljon pienemmältä. Tuiralainen puhui laiskasti ja ylimielisesti katsellen koko ajan pilkallisesti, voimastaan tietoisena Immua:

— Hääh? Onko tuo pari teijän omaisuutta... Hääh, Noo. Mikä etuoikeus teillä siihen on... näytä tojistus, jos on, hähhähähä, no onko sulla semmosta. Tuiran poika nauraa räkätti suoraan Immun kasvoihin. Muutkin tuiralaiset alkoivat naureskella. Siitä kookkain poika, ilmeisesti sakin johtaja sai varmuutta:

— Onko, häh?... Hei, pojat, se väittää, että tuo pari on hänen eikä pysty sitä millään tojistamaan, hän sanoi joukolleen ja sitten ylimielisesti Immulle:

— No, ala kalppia siitä jo, vai luulekko nää vaaralainen, että mä rupian tässä sun kanssa vielä neuvottelleen, häh! Raja se on munkin kärsivällisyyvelläni, sano sääski elefantille, hähhähähä.

Tuiran pojat nauroivat. Raksilan pojat nolostuivat, muut paitsi Immu. Hän ei ollut asiatonta naurua kuulevinaan. Hän puraisi huultaan ja sanoi hillitysti mutta edelleen asiassa pysyen kookkaimmalle tuiralaiselle:

— Johan mä sanoin, että antaa vetää. Tämä on meidän apaja. Me keksittiin tämä ensin. Eikä me kaikki yhdessä pystytä vaanimaan. Meitä on liian paljon. Siitä ei tuu mittään.

— Ei tu, Pate astui silloin päättäväisesti Immun rinnalle. Tuiran poika vain räkätti voimiinsa luottaen:

— Ei tietysti kaikki. M e mennään vaanimaan. Onko selevä. Te jätte soittaa lehellä... Vai syyhyykkö nää verta nenästäs. Häh! Mä suutun jo. Haluakko nää turpiis. Jos et halua, niin kokua sakkis ja alkakaa laputtaa.

— En halua, mutta te lähettä eikä me, Immu sanoi ja kalpeni.

Tuiralainen pullisti kookasta rintaansa vielä kerran:

— Lyö jos uskallat, juippari... No, anna tulla, tai muuten tulee täältä.

Immu ei odottanut toista käskyä, hän löi oitis ja lujaa, tarkasti leuan kärkeen vasemman lyhyen voimakkaan koukun molemmat jalat tiukasti maassa kiinni niinkuin Iikka Kaarela, lyseon seitsemäsluokkalainen veli, hyvä nyrkkeilijä oli pikkuveljeään opettanut. Kookkain Tuiran poika horjahti ja oli vähällä kaatua. Maailma musteni hetkeksi hänen silmissään. Sinä hetkenä hän vaistomaisesti katui sanojaan, pelästyi hieman, mutta vilkaistuaan sitten uudelleen itseään päätä lyhyempään hennon näköiseen poikaan, hän suuttui ja halusi opettaa tätä. Hän karjahti joukkonsa taisteluhuudon ja hyökkäsi Immua kohti

huitaisten laajassa kaarella nyrkillään ja yrittäen päästä Immuun käsiksi. Huuto oli merkki tuiralaisille. He kävivät heti kostamaan johtajansa puolesta raksilalaisille. Tappelu alkoi. Kookkain tuiralainen ei päässyt Immuun käsiksi. Kun hän sitä yritti, hän tunsu kovan iskun jälleen leuan kärjessään ja horjahti uudelleen. Hän karjaisi entistä suuremmalla äänellä joukkonsa sotahuudon:

— Jihuu, jihuu.

Samaan aikaan hän tunsu kovan iskun palleassaan ja hänen hengityksensä oli salpaantua. Hän katsahti vastustajaansa. Hennon näköinen kalvennut poika vain puri huultaan ja tuli päättäväisesti häntä kohti. Hän yritti kohottaa molemmat kätensä kasvojen suojaksi, muttei ennättänyt. Taas hänen silmissään musteni. Hetkeksi hänet valtasi pelko ja hän ajatteli jättää koko tappelun ja huutaa joukkonsa perääntymään, mutta kun hän näki itseään pienemmän vastustajansa suussa karehtivan ylimielisen hymyn, hän sisuuntui. Ei, piru vie, pojalle oli näytettävä. Eihän tämä voinut olla totta, häntä lyhyempi ja näöltään kaikin puolin heikompi poika voitti hänet. Kun poikaan vain pääsisi käsiksi, silloin silloin, piru vie.

Kun Raksilan pojat tuiralaisia mätkiessään huomasivat, että Immu pärjäsi hyvin kookkaimmalle viholliselle, he saivat rohkeutta ja kävivät lujasti päälle, vaikka olivat olleet jo alakynnessä, varsinkin Urkki pienimpänä oli saanut monta tärskyä häntä kolmisen vuotta vanhemmalta viholliseltaan. Urkin nenästä vuoti jo norona veri ja hän oli vähällä purskahtaa itkuun ja siten tunnustaa häviönsä, mutta nyt hän innostui tuiralaisen ällistykseksi käymään lujasti päälle nyrkeillään. Hän muisti Gunnar Bärlundia, tavoitteli itselleen nyrkkeilyasentoa ja takoi vimmatusti vastustajaansa. Sisukkaasti tappelivat Tuiran pojatkin, varsinkin pienikokoisin heistä näytti olevan aivan synnynnäinen nyrkkeilijä. Hän oli tanakka,

karheatukkainen, paksuhuulinen leveäotsainen poika. Hän näytti tappelevan ilokseen itsekään tietämättä piilevistä lahjoistaan. Hän ei näyttänyt edes suuttuneelta, hän hymyili ja päästeli lyödessään iloisia äännähdyksiä.

Kun väepeli ja tyttö sitten laskeutuivat kahvilan portaita väepelin käsi tytön vyötäisillä, väepeli pysähtyi portaille ja osoitti huvittuneena kahvilan juurella tappelevia viikareita:

— Aaah...aa? väepeli sanoi ja hymyili.

Tyttökin hymyili.

Sitten he laskeutuivat portaat ja lähtivät painumaan saaren lepikkoa kasvaviin uumeniin. Väepeli tiukensi otettaan, vilkaisi vielä kerran taakseen. Pojat tappelivat yhä heidän lähtöään huomaamatta.

— Suomi, hehehee, väepeli sanoi ja hymyili naiselleen, häntä huvitti poikien tappelu.

— Suomipoika, tyttö sanoi ja hänkin hymyili.

— Heheehh.

— Hihiihiii... älä, noo... noo, nein, nein, sosoo, tyttö sanoi ja heristi veikistellen sormeaan.

— Ich liebe dich, väepeli katsoi tytön silmiin.

— Hihiih, ich... liebe auch dich, hihiihii... ei saa... ssss, ei saa...

— Hehheeee.

— Kuulitko... ei... iih, saa... käsi pois sieltä... Hand weg... Moritz.

— Heheehee, ich liebe so...

— So... so.. hihii..

Pojat vain tappelivat. Ei edes yhteinen jännitys pystynyt heitä yhdistämään. He löivät toisiaan huomaamatta että pari oli häipymässä näkyvistä. Jake oli Raksilan sakin heikoin tappelija. Hän oli ainoa, joka ennätti vilkuilemaan ympärilleen. Ei tuntunut hänen vastustajansakaan mikään synnynnäinen nyrkkeilijä olevan, laiska tappelija. Juuri kun

tuiralainen oli antamassa vetelää potkua Jaken mahaan, Jake sähähti innostuneesti:

— Hei, elä potki, kato taakses.

— Häh. Mitä nää, tuiralainen yritti kuitenkin olla sanoilla sotainen, mutta katsahti silti taakseen.

— Siellä ne nyt mennee, hänkin unohti kokonaan tappelun.

— Nyt lähtään noitten perrään. Ei puhuta toisille. Meitä on liian iso sakki. Mennään me kahestaan.

Vielä hetki sitten toisiaan laiskasti mukiloineet pojat tekivät nopean sovinnon. Konjunktuuripolitiikka. He olivat luonteeltaan rauhan miehiä. Toiset eivät huomanneet heidän lähtöään. Vasta sitten kun molemmin puolin oltiin uupuneita ja jatkettiin sanoilla siitä, mihin ei enää nyrkeillä jaksettu kajota, vasta sitten Immu kysyi tovereiltaan:

— Missä Jake?

— Hei, pojat, missä Topi? Kookkain tuiralainen kysyi omiltaan.

— Jakee... Topii... heeeiii, Jakee... ii, ii.

— Pojat, peeveli.

— Joo. Ne häipy sen parin perrään. Ne petti meitä.

— Pojat, meitä on petetty!

— Äkkiä perästä.

He eivät löytäneet paria eivätkä sen kahta vaanijaa. Tuiran poikien johtaja pyyhkäisi kyynärtaipeeseen verta nenästään ja sanoi Immulle niinkuin he olisivat olleet vanhoja ystäviä:

— Kuule, kyllä ne nyt muilutti meitä. Hei, eikö eroteta ne sakista, kun tuon tekivät.

— Eeei kannata. Oma oli vika. Mehän siinä ruvettiin tappeleen ja luiskahti koko saalis kynsistä.

— Taas jäätiin ilman, Urkki totesi haikeasti.

Muuttunut tilanne teki vihollisista hetken ystävykset.

— Hei, mikä sun nimes on, Tuiran poikien johtaja kysyi Immulta.

— Häh, mitä sitte?

— Mun nimi on Kaaleppi vaan, en minä muuta ku sitä, että aletaan pelaan puukkotikkaa. Mulla on puukko, ja Kaaleppi veti pitkän lapinleukun puseron alta. Pojat alkoivat ystävyksinä puukkotikan. Leveä lapinleukku kiersi kädestä käteen.

— Kämmenet... selät isomoukku... pikkumoukku...

Sillä oli vaikea pelata, piti olla taitava, jos aikoi saada joka heitolla puukon pystyyn kovaan nurmikkoon. He ennättivät kuitenkin pelata monta kierrosta, ennättivät pelatessaan ihailla, kadehtia ja sadatella kahta petturia eikä näitä vieläkään kuulunut takaisin. Pelissä ei ollut enää mukana muita kuin kaksi tuiralaista ja Korven Matti, paras pelaaja Raksilan pojista, kun Jake ja tuiralainen sitten viimeinkin palasivat ja rupesivat heti innostuneesti kerskumaan elämyksestään:

— Voi, pojat... jos oisitte nähny, Jake nauroi.

— Kuus kertaa... voi, pojat, per...ha...na.

Jake ja tuiralainen esiintyivät sankareina suurellisesti ja röyhkeästi, mutta ällistyivät silti melkoisesti huomattessaan, että koko poikajoukko suhtautui heihin karsaasti.

— Alkakaaputa, mitä te täällä soitatte suutanne, ettäkö nää, että meillä on täällä omat puuhat.

— Noo, pojat, älkää nyt... Jake yritti...

— Joo, joo, ei me välitetä teistä enää tänä iltana, meillä on muita suunnitelmia, eikä me oteta teitä kumpaakaan, Urkki valehteli.

Se jäähdytti Jaken ja tuiralaisen intoa. He seisoskelivat hetken aikaa joukon ulkopuolella. Muut pojat olivat puhuvinaan salaisuuksiaan. Vähitellen mielet kuitenkin rauhoittuivat, äskeiset petturit saivat istua ringiin ja tarttua puukkoon, kun Immu huusi:

— Noo, Jake ja sinä toinen kaveri, tulkaas jo tänne, aletaan peli alusta.

Jaken petturikaveri, tuiralainen, aukaisi suunsa ja sanoi kuin olisi halunnut hieroa sovintoa molempien puolesta:

— Pojat, hei, tämä kaveri, Jake tunsi sen naisen. Oli nuori tyttö, vasta ylioppilas.

Siihen kaikki vihat unohtuivat.

— Häh? Tunsitko, kuka, kuka?

— Kekä, kekä, kekä se oli, sano, sano, sano helkutissa.

— Se on siittä mejän aijan takkaa, naapuritalosta, sen junamiehen tyttö, niitä Karjalan evakoita.

— Sekö nuorempi vai vanhempi, Immu uteli kiihkeästi. Se vanhempi on nimittäin tummempi ja leviänaamanen, se nuorempi on vaalia ja hyvin komia. Molemmathan ne on jo ylioppilaita.

— Tämä oli se vaalia, Jake sanoi. Se tietysti, sehän se vasta ylioppilaaksi pääsi. Hihaa... aah.

— Ai, perhana, ai se. Ai, saa...ta...na, pojat perhana!

— Joo, mutta ei se itte huomannu mitään, Jake sanoi. Hän pälyili levottomana kirkonkelloa ja alkoi vetää Immua hihasta:

— Äkkiä nyt ennenku myöhästyttään kaljajunilta.

Silloin Immu säikähti:

— Perhana, joo... äkkiä nyt... Raksilan pojat, antaa vetää.

— Tos on leukkunne, Urkki heitti puukon pystyyn keskelle piiriä. Raksilan pojat pinkaisivat juoksuun kesken pelin.

— Tulipa niille kiire, Kaaleppi ihmetteli.

— Joo, ne Raksilan jätkät myy sakemanneille kaljaa, sitä se meinas tuo pirunmoinen kiire, pienin tuiralainen selitti.

— Että kaljaa... Vai oli se ylioppilasnainen se tyttö, joo.

— Joo, kaljaa, pilsneriä... niillä juipeilla on pirusti rahhaa, joo, oon minä nähäny, kaksikymppisiä vaan taskut kihisee, joo.

Kun pojat ennättivät eteläiselle alikäytävälle, Immu ja Pate jatkoivat juoksuaan Raksilaan, toiset kiipesivät ratapenkkaa ylös ratapihalle. Immu ja Pate olivat edellisenä päivänä laiskuuksissaan unohtaneet pullonsa Raksilaan, toiset olivat piilottaneet ne valmiiksi ratapihalle myöhäisjunia varten.

3

Ylioppilastyttö ei ollut huomannut vaanijoita. Väepeli oli huomannut kaksi poikaa, mutta hän ei enää silloin ollut ennättänyt mitään puhua, vain läähättää. Mitäpä hän muutamista pikkupojista välitti. Nauttikoot kuvasta.

Kun pari sitten lähti kävelemään tytön kotiporttia kohti Raksilaan, ylioppilasneiti tiesi, että hänkin oli nyt saanut vakituisen miehen itselleen, rakastajan. Hän oli konttoritöissä. Työtoverit siellä julkisesti olivat paheksuvinaan niitä, joilla tiedettiin olevan suhteita saksalaisiin. Selän takana he kuitenkin kahdehtivat ja ihailivat juuri näitä tovereitaan. Näillä oli aina rahaa, saksalaisia savukkeita, makeisia ja kahvia. Nyt tämäkin ylioppilasneiti tiesi päässeensä sellaisten kadehdittavien joukkoon. Tyttö jolla oli viehätysvoimaa, häntä kadehdittaisiin. Hänen ei tarvitsisi työpaikallaan tästä illasta edes vihjaista. Tieto leviäisi ajan oloon itsestään pienessä kaupungissa. Ylioppilasneiti oli silti alakuloinen, kavaljeeri ei ollut enää mikään nuori mies, eikä liioin komea eikä edes upseeri. Vain lihavahko väepeli. Siinä oli etunsakin, tyttö tiesi. Rakastaja oli huoltoväepeli, ja tyttö tiesi tästä lähtien saavansa kaikkea hyvää ruokatavaraa, jollaista jokainen ali- tai yliluutnantti ei pystynyt heiloilleen järjestämään, olkoonpa sitten kuinka komea hyvänsä.

Väapelikin huomasi tytön alakuloisuuden ja alkoi kuiskutella. Hänellä oli melkoisen kaunis ääni. Tytöstä oli

hauskaa puhua saksaa. Väepeli kertoi, että hän oli kotimaassaan suuren liikkeen tuotantopäällikkö. Että hänellä oli oma auto, mercedes benz, oma huvila, uimaranta ja paljon, paljon kummilapsia.

— Die Patenkinder... aah? tyttö ihmetteli ja oli tyytyväinen.

Väepeli selitti, ettei hänellä itsellään ollut lapsia, hän oli vanhapoika, siksi hänellä oli paljon kummilapsia. Että hänkin olisi mennyt mielellään naimisiin, muttei ollut löytänyt sopivaa. Se oli tuntunut hänestä kovin surulliselta, koska hän oli aina rakastanut lapsia ja toivonut niitä itselleen. Niin hän selitti. Tämän keinon herra väepeli oli ennenkin huomannut tehokkaimmaksi nuoriin naisiin, joista hän kernaimmin toivoi viihdyttäjää itselleen.

He tulivat Raksilaan, tytön kotiportille. Jo siinä portilla tyttö aavisteli, että hän oli nyt joutumassa tämän viikko sitten eräessä seurassa tapaamansa pulleahkon väepelin jalkavaimoksi. Tyttö oli kuitenkin ihastunut ajatukseensa. Jännittävää, romanttista. Monet Oulun hienot rouvat olivat samassa asemassa, heitä ihailtiin ja kadehdittiin. Tosin Moritz ei vaikuttanut sotasankarilta, mutta kuului osaltaan hänkin samaan voittamattomaan armeijaan, joka kukistaisi Venäjän. Ihanaa. Veisiköhän Moritz hänet joskus lomalle Saksaan, kuten hetki sitten oli puolittain luvannut. Entä jos siellä onkin vaimo? Olkoon. Sehän on vasta jännittävää. Voinhan minä asua hotellissa. Jännittävä seikkailu, nähdä salaa Moritzin vaimo ja lapset. Entä jos tuo Moritz kosii? Kosii tietysti, ainakin muodon vuoksi. Täytyyhän sen se tehdä, kaiken tämän jälkeen, jo tämän illan jälkeen, minähän olen kunnan tyttö. Miten se kosinta tapahtuu? Ja miten siihen minun pitää vastata? Aaa, ihanaa, ihanaa.

Vasta kolmen vuoden perästä ylioppilasneidille oli tämäkin ihanuus selviävä, kun Saksassa oli väsynyt vaimo,

tavallinen akka ja suuri köyhä lapsiliuta odottamassa miestä ja isää kotiin.

He erosivat portilla kädestä pitäen toisiaan hyvästellen, koska tyttö syystä pelkäsi kymmeniä ikkunoita, joista sinäkin iltana saattoi pitää porttia silmällä.

Se oli junamiehen kouluttaman ylioppilastytön Plaatansaaren yö, »sen evakon».